

АДАБИЁТШИНОСӢ

УДК 8 тоҷик 2 +8ю

ИСМАТУЛЛОЕВ М.Р¹.

НАҚШИ АМИНҶОН ШУКӢҲӢ ДАР ИНКИШОФИ АДАБИЁТИ БАЧАГОНАИ ТОҶИК

Мақола дар бораи яке аз намояндагони адабиёти бачагонаи тоҷик А.Шукӯҳӣ маълумот ва сахми ӯро дар инкишофи адабиёти бачагона фаро гирифтааст. Махсусан, дар он сохти жанрии асарҳои бачагонаи нависанда мавриди таҳлил қарор гирифта, ҷиҳатҳои таълимӣ ва тарбиявӣ онҳоро дар ҳалли масъалаҳои ҳаёти бачагон маълум месозад. Муаллифи мақола ба хулосае омадааст, ки муҳаққиқон ва адабиётшиносони моро зарур аст, ки ба паҳлӯҳои гуногуни жанрии ашъори бачагонаи ин адиби хушсалиқа таҷдиди назар шаванд.

Калидвожаҳо: адабиёт, адабиёти бачагона, жанр, нависанда, адабиётшинос, муҳаққиқ.

Як идда шоиру нависандагоне ба монанди С.Айнӣ, А.Лохутӣ, М. Турсунзода, М.Миршакар, А.Дехотӣ ва дигарон дар солҳои аввали садаи ХХ барои инкишоф ва таҳаввули адабиёти бачагонаи тоҷик хизматҳои шоистае намудаанд. Мавзӯё ва мундариҷаи эҷодиёти онҳоро мактаб ва маориф, ба илму дониш сафарбар намудани бачаҳо, омӯхтани касбу ҳунар, дӯст доштан ва ҳифзи марзу буми ватан ва ғайра ташкил меод. Давлату ҳукумат ва махсусан адибони калонсол кӯшиш ба он менамуданд, ки ҳарчи бештар ҷавонони болаёқатро, ҷалб намоянд. Ин буд, ки як зумра ҷавонон ба монанди П.Толис, Ф.Муҳаммадиев, А. Шукӯҳӣ, Ғ.Мирзо дар солҳои аввали баъди Ҷанги Бузурги Ватанӣ ба сафи адибони навқалам ворид шуда, нахустин навиштаҳои худро ба хонандагон пешкаш менамуданд.

Дар ин давра, адибони номбурда як қатор асарҳои бачагона эҷод карда, насли навраси тоҷикиро ба меҳнати ғоиданок ҳидоят менамуданд. Профессор Ҷ.Бобокалонова роҷеъ ба ин мавзӯи меҳнат чунин андеша дорад: «Дар мавзӯи меҳнат, даъват ба он, дар жанрҳои гуногун адибони тоҷик асарҳои бачагона эҷод намуданд. Шеърҳои калону хурд, суруду таронаҳои Мирсаид Миршакар аз ҷумла «Ҷӯробҳои гулдор», «Рост мегӯям», «Айёми ҷавонӣ», П.Толис «Бачагони қишлоқи мо», В.Асрорӣ «Ҷардуяшон нағз», А.Шарифӣ «Амаки милиса», А.Шукӯҳӣ «Барачаи гурезпо», Ғ.Мирзо «Қатраи офтоб», М.Диёрӣ «Замбӯри асал» ва бисёр дигар асарҳо дар ҳамин мавзӯё эҷод шудаанд» [3.94].

Яке аз адибон, ки дар инкишофи адабиёти бачагонаи тоҷик сахми босазо гузоштааст, Аминҷон Шукӯҳӣ (19-1979) мебошад. Ӯ 10-июни соли 19 дар деҳаи Румони ноҳияи Хучанд дар оилаи деҳқони камбағал таваллуд шудааст. Аминҷон

---

¹ Адрес для корреспонденции: Исмаатуллоев Мирзо Раджабалиевич - дотсент ТГПУ им. С.Айни Республики Таджикистан 734025. Республика Таджикистан, Варзобский район, село Бакавул. Тел:935835368

Шукӯҳӣ аз хурдӣ ба табиат ва ҳайвоноту бошандагони он ба ҳисси кунҷковӣ менигарист ва ин буд, ки ӯ ба ҳар як ҳаракат ва ҳодисаҳои он ба чашми ҳайрат нигоҳ намуда, посухи саволҳои худро мечуст. Ҳисси кунҷковӣ дар ӯ чунон боло рафта буд, ки ӯ нақлу ривоятҳои халқиро аз калонсолон ва қиссадонони деҳа ва маҳал шунида, ба онҳо меҳр мебаст. Ҷамчунин аз рӯзҳои аввали эҷодияш рӯ ба фолклор, яъне эҷодиёти шифоии халқ намуд ва тамоми маҳорату истеътоди худро барои офаридани образҳои диққатҷалбкунандаи бачагон истифода бурд. Ба гуфти профессор Ҷ.Бобокалонова: «Фолклор ҷамчун яке аз муҳимтарин манбаи эҷодӣ дар ин давра ҳам ба нависандагони тоҷик материали бой додааст. Миқдори муайяни асарҳои ба хурдсолон бахшидаи адибони тоҷик дар асоси мазмунҳои фолклорӣ навишта шудаанд. М.Миршакар «Гунҷишкак», Ғ.Мирзо «Афсонаи сесона, се мурғи дари хона», «Чилдухтарон», «Достак», А.Шукӯҳӣ, «Барачаи гурезпо», Б.Раҳимзода «Гурбаи худписанд» ва «Мусича ва рӯбоҳ», афсонаи манзуми А.Баҳорӣ «Рӯбоҳ ва гург» барин асарҳои бисёре дар асоси материалҳои фолклорӣ эҷод шудаанд» [3.96].

Аминҷон Шукӯҳӣ чӣ дар назм ва чӣ дар наср барои наврасон асарҳо таълиф намудааст. Мазмуну мундариҷаи ашъори бачагонаи ӯро ҳодиса ва воқеаҳои ҳамаҷузъаи ҳаёти бачагон ташкил медиҳад. Адиб бо роҳҳои гуногуни ба шавқу завқ ва ҳолатҳои рӯҳии бачагон мувофиқ, ба воситаи образҳои парандаву ҳайвонот, ҷиҳатҳои неку бади одамноро тасвир намуда, ҷаҳонбинӣ ва доираи фаҳмиши онҳоро васеъ мегардонад. Барои қаҳрамони хурдсоли нависанда ҳама чизии гирду атроф аҷоибу ғароиб менамояд, ҳисси кунҷковӣ, завқи фаҳмидани чизҳои дидаву шунидааш ӯро ором намегузорад.

Академик Раҷаб Амонов доир ба шеъри «Зоғ чи хел сиёҳ шуд?»-и А.Шукӯҳӣ, ки онро масал номида аст, чунин андешаронӣ намудааст: «А.Шукӯҳӣ яке аз ин қабил ривоятҳоро ба назм дароварда, хулқу одати зоғноро тасвир кардааст. Як вақтҳо зоғон гӯе пахта барин сафед буданд.

Соле зимистон тӯл кашид. Мардум азоб кашиданд, аммо зоғон шодикунон онҳоро масҳара мекарданд. Зоғон дар дасти кампири аз хунукӣ мисли барги бед ларзон як парах ангиштро дида зада гирифтанду бурда пинҳон карданд. Кампир дуои бад кард, зоғон мисли ангишт сиёҳ шуданд. Онҳо бисёр тадбирҳо андешиданд, вале дигар сафед шуда натавонистанд. Баъд зоғон ба собун умед баста собундуздиро касб карданд.

Эй зоғ, зоғи сап-сафед,
Гардӣ, Илоҳӣ, сип- сиёҳ.
Кардӣ маро ту ноумед,
Монӣ, илоҳӣ бепаноҳ» [2.184]

Асоси мазмуни шеърро нақли халқӣ дар бораи чӣ гуна зоғи гапнодаро панҷаи пиразани сармозадаро нӯл мезанаду ба дуои бади ӯ сиёҳ шуда мемонад, ки хонандаи хурдсол баъди хондани ин шеър ба саволҳои кунҷковонаи худ ҷавоби муносиб меёбад. Ҷолиби диққат аст, ки шоир тавонистааст то ҷаззобият ва мазмуну мундариҷаи ривояти халқиро ба завқу фаҳми бачаи хурдсол созгор намояд ва фаҳмишу дарки масъалаи мазкурро тавассути ривоятҳои мардумӣ ба наврасон нишон диҳад. А.Шукӯҳӣ дар шеърҳои ба бачагон бахшидааш, равия ба оҳанги халқиро риоя намудааст. Суруду тарона, дoston ва манзумаҳои шоир, аз ҷумла «Давидему давидем», «Барачаи гурезпо», «Шапаракча», «Салом модар», «Зоғ чи хел сиёҳ шуд?» ба дили хонандаи хурдсол наздик буда, то имрӯз вирди забони бачагонанд. Чунончи, дар шеъри «Давидему давидем» ба ҷӯи нав расидани бачагон, набудани об дар ҷӯи нав ва дар беобӣ хушк шудани ниҳолча, бо хоҳишу илтимоси бачаҳо ба ҷӯи нав об кушодани деҳқонамак инъикос ёфтааст:

Давидему давидем,
Ба чӯи нав расидем.
Чӯи нава обаш не,
Ниҳолчая тобаш не.

Аминҷон Шукӯҳӣ дар адабиёти бачагонаи тоҷик дар баробари шоир ҳамчун нависандаи бачагон низ маъруфият дорад. Дар китоби «Тазкираи адабиёти бачагона» А.Шукӯҳӣ чунин қайд дорад: «Ман ба шеърнависӣ аз солҳои чилум сар карда бошам ҳам, фақат дар солҳои шастум чуръат карда қалам ба даст гирифтаам, ки барои бачагон нависам» [6.249].

Хулқу атвор, хислату характери неки бачагони деҳотӣ, ки саршор аз меҳру муҳаббат ба табиати диёр ва ҳусну таровати ватан аст, дар қиссаҳои «Об аз кучо меояд?» (1969) ва «Асад ва Самад» (1974) инъикоси ҳамаҷониби худро ёфтааст. Нависанда тасвири зиндагии ҳаррӯзаи бачагони деҳот, ҷаҳонбинии онҳоро ба воситаи саргузашти аҷоибу ғароибӣ ду чӯра, ду писарбачаи шӯҳи кунҷков ва ҳассос мавриди таҳлил ва баррасӣ қарор медиҳад.

Қаҳрамонҳои марказии повести «Об аз кучо меояд?» Асад ва Самади шашсолаанд, ки амалиёти онҳо асоси сюжети асарро ташкил медиҳад, ҳатти ҳаракати қаҳрамонҳои дигар, аз ҷумла амалиёти падару модар ва модаркалони Асад, модари Самад, Ҳасани хангома, Таваккалхӯча ва образи мироби колхоз бошад, вобаста ба амалиёти қаҳрамонони асосӣ инкишоф меёбад [3.102].

Профессор Ҷ.Бобокалонова ба ин мавзӯ дахл карда чунин меорад: «Ҳаҷви ширин ва саргузашти аҷоибӣ Асаду Самад диққати хонандаро ба зудӣ ба худ ҷалб мекунад. Асар аз ҷиҳати банду баст, ҷобачогузори воқеаҳо мукамал бошад ҳам, сюжети мураккаб надорад. Повест фикру ақида, тасаввуроти бачагони хурдсолро дар бораи ҳодисаву воқеаҳои гирду атроф дарбар гирифтааст» [3.102].

Дар ҳақиқат, повести «Об аз кучо меояд?» сюжети мураккаб надорад, аммо масъалагузорӣ ва ҳалли он аз тарафи нависанда мавқеи муҳим дорад. Ҳисси кунҷковӣ ва ба суолҳои худ ҷавоб ёфтани хостани Асаду Самад ва онҳоро барои кофта ёфтани оби чӯӣ ҳидоят мекунад. Онҳо лаб-лаби канал боло баромада, стансияи насосии оббарориро дида, ба хулосаи қатъӣ меоянд, ки обро ана ҳамин стансия ҳосил мекардааст. Стансия гӯё барфу борони бисёре ҷамъ карда, тобистон аз онҳо об тайёр карда ба гирду атроф сар медиҳад. Ин тарзи тасвир, ки доираи дониш ва фаҳмиши бачагонро равшан ифода кардааст, дар асар мавқеи муҳим дошта, барои нишон додани симо ва характери қаҳрамонҳои асар барои пурра ва мукамалтар гардидани таъсирнокии образҳо хизмат мекунад. Дар асар А.Шукӯҳӣ масъалаи маълумотдиҳӣ ва масъалаи тарбиявию дар бораи ҳодисаву воқеаҳо бо забони сода ва равшан, оҳанги ҳазлу шӯҳӣ дода тавонистааст. Чунин ранг гирифтани ҳатти суҷаи асар диққати хонандаро ба худ ҷалб мекунад: «Аз ҳама гармтарин моҳи кадом моҳ аст? Моҳи июл. Деҳқонон моҳи июлро моҳи Асад меноманд. Дар ҳамин моҳ ҳамаи меваҳо мепазанд. Дар деҳаи Лаклакон бачагон чунин месароянд:

Дар моҳи асад, Мечинем аз он,
Олу мепазад. Мо сабад-сабад.

Аммо ин суруд ба Асад, ки шашсола аст, тамоман маъқул нест. Ба фикри ӯ бачагон гӯё ин дубайтаро барои масҳара кардани ӯ месароянд. Фақат Самад, ки ҳамсоли Асад буда, онҳо ҳамсоии девордармиён мебошад, ин сурудро намехонад. Бинобар он, онҳо дӯсти наздиканд ва ҳама вақт ҳамроҳ бозӣ мекунанд...» [6.251]

Ин порча аз повести «Об аз кучо меояд?» оварда шудааст, ки бо номи «Моҳи асад» дар бораи моҳи асад -яъне моҳи июл маълумоти муфид дода, аз пухта расидани ҳосили марди деҳқон дарак медиҳад. Бачагони деҳа бошад, бо замзамаи ин порчаи шеърӣ, ки як навъ ҳазлу шӯҳӣ мебошад, ғзаби Асадро меоваранд.

Аммо Самад дар ҳамсояги бо Асад зиндагӣ мекарданд, онҳо чӯраҳои наздик буданд. Онҳо бачаҳои қобил буда, хислатҳои хуб доштанд ва онҳоро ҳама вақт падару модарони бачаҳои шӯху якрав бо фарзандони худ ҳамчун намуна нишон медоданд.

Дар ҳикоя ҳазлу шӯҳӣ ва ҳирси содалавҳонаи кӯдакона аз тарафи Асаду Самад нишон дода шудааст. Баъди ба назди ҷӯи об омадан онҳо аввал мехоҳанд, ки хурӯсро оббозӣ доранд. Пас аз кӯшишҳои зиёд хурӯсро қапида наметавонанд, вале мурғи чипорро дошта, оббозӣ медоранд ва аз модари Асад суханони бад мешунаванд. Дафъаи дувум бошад, Асаду Самад мошонро қапида ба об меғӯтонанд, аммо мошон бо нохуну панҷаҳояш сару рӯи онҳоро харошида аз дасти онҳо мераҳад.

Аминҷон Шукӯҳӣ хислату характери бачаҳоро хуб дониста, ҳисси кунҷковӣ аз воқеият кам боҳабар будани онҳо бо таври ҳазлу шӯҳӣ ба хонанда маълумот додааст. Воқеан, дар ҳикояи «Ҳоҳиш, хориш ва нолиш» низ дар бораи чи тавр Асаду Самад ба боғи колхоз даромада ба чидани шафтолуҳои нимпаз шурӯъ мекунанд. Дар ин вақт боғбон онҳоро мебинанд ва онҳо гурехта ба ҷои беҳавф рафта, шафтолуҳоро аз даруни курташон бароварда ба хӯрдан сар мекунанд, дар ин ҳолат бадани онҳо ба хориш медарояд ва гирякунон ба хона мераванд: «Ҳарду шафтолуҳои боқимондари партофта ба чашмҳои гиряолуд баданҳои худро хорхорон ба сӯи ҳавлияшон давиданд.

-Бибиҷон!- гиря карда Асад худро ба оғӯши модараш ҳаво дода. –Тамоми баданам мехорад.

Модари Асад бадани писарашро дид, ки тамом суп-сурх шудааст. Ниҳоят тарсида ба пурсуҷӯ даромад» [6.265].

Оқибати қор ҳамин аст, ки бачагон ба гуноҳҳои қардаи худ қоил мешаванд ва аз қарда пушаймон мегарданд, ки ин нишонаи бетасрибагии онҳоро нишон медиҳад. Аз тарафи дигар, масъалаҳои дар асар бардошта бачаҳоро хушдор месозанд, ки онҳо хушёр бошанд, ба қорҳои беҳуда машғул нашаванд, бо маслиҳати қалонсолон амал кунанд. Аз ҳамин хотир, асар хеле диққатҷалбкунанда буда, дар хонанда ҳисси худшиносӣ ва ба ҳодисаю воқеаҳо сарфаҳм рафтаниро меомӯзад. Ба ақидаи нависанда, хонанда ба асари хондааш ҳамчу довар баҳо мегузорад: «Барои шоир, нависанда, ҷои таваллуд, синну сол, унвону мансаб, касбу қор дар ҷои дуҷум меистад. Ёро бо асараш, дунёро чи хел дарк мекунаду менависад, ҳаётро чи хел ба қалам медиҳад, мешиносанд ва ба ӯ баҳо медиҳанд. Муқофоти эҷодқор дар ҳамин аст» [6.249].

Асари бачагона бояд аз амалу воқеа саршор бошад, зеро он дар роҳи пурпечутоби зиндагӣ дар ҳама ҳолат дастгиру мададгор атфол мебошад. Кӯдак дар тақопӯ аст ва ӯ мехоҳад, ки ба моҳияти тамоми ҳодисаву воқеаҳо сарфаҳм равад. Адиби маъруфи рус М.Горкий чунин гуфта буд «...кӯдак ҳаракатро дӯст медорад, ӯ гарму ҷӯшон дигаргуниҳои ҳаёти зиндагиро эҳсос мекунад, иродаи кӯдак худ ҳаракат ва дигаргуниҳоро металабад» [4.92].

Дар ҳақиқат, қаҳрамонҳои повести «Об аз қучо меояд?»-и А.Шукӯҳӣ Асаду Самад серҳаракатанд. Онҳо ҳамеша дар ҷустуҷӯанд, дар фикри онанд, ки ба саволҳои содалавҳонаи худ ҷавоби муносиб ёбанд ва он муаммоҳои сарбастаро бо амалу ҳаракатҳои худ ҳал намоянд. Ба ин фаъолияти онҳо бештар қалонсолон ва бибию модари Асаду Самад кӯмаки бегаразона менамоянд.

Адабиёти бачагонро бе юмор, бе ҳазлу шӯҳӣ, бе хандаи бегаш тасаввур қарда наметавонем. Мунаққиди шинохтаи рус В.Сухамлинский гуфта буд: «Ханда яке аз каналҳои идрок, яке аз нуқтаҳои биниш аст, ки аз он оламу дунё бо тамоми

гуногунрангияш дар назари инсон намудор мегардад. Агар ин канал маҳкам бошад, фикр пурра ва ҳаматарафа инкишоф намеёбад» [5.13].

Аз ҳамин лиҳоз, асари бачагонро беҳазлу шӯҳӣ, мутоибот, латифаю зарофатгӯиҳо тасаввур кардан мумкин нест. Асари бачагона бояд ин талаботи маънавии кӯдакро қонеъ гардонад. Дар повести «Об аз кучо меояд?»-и А.Шукӯҳӣ ҳазлу шӯҳӣ мавқеи хос дорад. Рафтори содалавҳонаи баъзе персонажҳо ба монанди Бурҳони бихӣ, ки аз себи бихӣ қимоб аст, аҳволи хандаовари Таваккалхӯҷаи холабеғам ва дигарон боиси он мегардад, ки бачагон дар чараёни мутолиаи повест аз сидқи дил хандида хулосаҳои амиқ бароранд.

Қиссаи Аминҷон Шукӯҳӣ «Об аз кучо меояд?» барои бачагони синни хурди мактабӣ навишта шудааст ва ҳамчун намунаи беҳтарин қиссаи реалистии тоҷик эътироф гардида, дар адабиёти бачагонаи солҳои 70-ум як ҳодисаи муҳим доништа шуда буд. Асар аз он хотир ҷолиби диққат аст, ки сар то по саршори ҳаҷви ширин буда, саргузашти ачибу хурсандбахши ду нафар бачаи соҳибзавқу шӯҳу бебок тасвир шудааст ва хонанда онро бо шавқи тамои мехонад. Дар асар баён шудани як силсила ҳодисаҳои зиндагӣ, масъалаҳои гуногуни аҳамияти тарбиявиро дар бар гирифта, ки дар таҷрибаи ҳаёти худ баду некро фарқ кардан ва зарурати наққориро дарк намудани кӯдакон ба қалам дода шудааст. Асар хеле ҷолиб ва шавқовар навишта шудааст. Роҷеъ ба ин масъала нависанда Ю.Акобиров чунин андешароӣ намудааст: «Ин асарро,- мегӯяд ӯ,- ҳам бачаҳо ва ҳам калонсолон бо шавқ мехонанд. Он бо забони фасеҳу равон басте ширадор ва андак ҳаҷвӣ навишта шудааст» [1.29].

Як ҷиҳати дигари ҷолиб будани асар дар он зоҳир мегардад, ки ба меҳнат саргарм шудани қаҳрамонҳои марказии асар Асаду Самад таъкид гардидааст. Чи тавре ки қайд намудем, А.Шукӯҳӣ ҳам дар шеърҳоиаш ва ҳам дар қиссаҳоиаш «Обу ниҳол»-ро дар маркази диққат гузоштааст. Бачаҳо ба беҳи ниҳол об монданӣ шуда сари обро кофта мераванду як қатор воқеаҳо аз сар мегузаронанд.

Ҳамин тариқ, повест аз эҷодиёти бадеии халқ, суруду чистону афсонаҳои он ғизо ва обу ранг гирифта, дар ҳалли бисёр масъалаҳои ҳаётан муҳимми бачагон саҳми муносиб гузоштааст. Дар повест рӯҳияи бачагон бештар аз амалиёту рафтори онҳо намудор мегардад.

Китоби дуҷуми ин повест бо номи «Асад ва Самад», ки соли 1973 чоп шуд, низ ҷолиби диққат аст, зеро воқеаҳо яке аз дигаре ҷолибтару ҷаззобтар тасвир шудааст. Рафтори қаҳрамонҳои он, ҳазлу ширинкорӣҳои Асаду Самад ва Бурҳони бихӣю Таваккалхӯҷа хонандаро ба шавқ оварда хурсанд мекунад. Забони асар сода, нафису ширадор буда, бисёр ибораҳои мӯҷазии забони зиндаи гуфтугӯиро дар бар кардааст. Содафеълии кӯдакони онҳо дар китоби дуҷум низ ба рӯйдодҳо, маҷораҳо, ҳодисаҳои хандаовар, вазъиятҳои аҷиб сабабгор мешавад. Дар боби хотимавии китоб, давраи нави ҳаёти Асаду Самад барои бачагон, давраи хониш тасвир шудааст. Асаду Самад дар синф. Дар ин ҷо ҳам онҳо ҳамон кӯдакони содаанд: «Самад ханӯз фамилияи худро намедонад ва вақте ки муаллима бачаи дигарро Алиев Самад гӯён ном мегирад, хеста даъво мекунад, ки Самад фақат ӯ буда метавонад, на каси дигар».

Муаллима дар вақти дарс ба як бача иҷозат медиҳад, ки берун барояд.

«Асаду Самад ҳам пичир-пичир карданду баробар даст бардоштанд.

-Худаши ҷи гап?-норозӣё пурсид муаллима.

-Як ба берун бароям.

-Барои чӣ?

-Намедонам,-дарҳол ҷавоб дод Самад.

-Ҳама баромада истодаанд-ку,-сухани Самадро шарҳ дод Асад» [7.110].

Аз ин мисолҳо бармеояд, ки нависанда то охири китоб саргарми тасвири соддадилӣ бачагон аст, воқеан хурдсолон чунинанд ва бисёр қору амалҳои худро беихтиёр мекунад. Рафтори ҷӯраҳо дар синф нишон медиҳад, ки онҳо ҳамон Асаду Самади поринаанд.

Ҳамзамон, хулқу атвори ба ҳам монанд, ҳамчун як себи ду қарон монанд будани онҳо ба ҳақиқати ҳаёт мувофиқат намекунад. Бо вучуди ин, китоби дуҷум низ воқеаҳо паси ҳамдигар дилкашу гуворо ва ба завқи бадеии бачагон наздиктар тасвир шудаанд. Образҳо зиндаву ҳаётӣ ва ба воқеият наздик инъикоси худро ёфтаанд.

Хулоса, асарҳои бачагонаи Аминҷон Шукӯҳӣ дар солҳои 50-70-уми қарни XX дар инкишоф ва тақомули жанрҳои гуногуни адабиёти бачагона мақоми баландеро касб намудааст. Махсусан, ашъори ӯ бо монанди «Барачаи гурезпо», «ИЛ -18» омад», «Об аз кучо меояд?», «Асаду Самад» ва «Боғи шакарханд» беҳтарин намунаи асарҳои бачагонаи ин давра махсуб меёбад. Ҳар асар аз сайқал ёфтани маҳорати нависандагии А.Шукӯҳӣ шаҳодат медиҳад ва мавзӯ, мундариҷа, ғояи ин асарҳо боз ҳам дилкашу ҷолибтар мегарданд. Мавзӯҳои интихобнамудаи нависанда бо рӯҳи замон созгор буда, дар бораи ҳаёти кӯдакон ва ҳодисаву воқеаҳои ҳаррӯзаи онҳо маълумоти муфид медиҳанд.

Адабиёт

- 1.Акобиров Ю. Барои баҷаҳо асарҳои пурмазмун офарем. Маориф ва маданият, 1969, 29-уми июн.
- 2.Амонов Р. Адабиёти бачагона. Таърихи адабиёти советии тоҷик. Ҷ.6 (қ.1) ; Душанбе: 1982-347с.
- 3.Бобокалонова Ҷ. Материалҳо оид ба адабиёти бачагонаи тоҷик.-Душанбе:Маориф ,1975.-208с.
4. Горкий М.О.детской литературы – М., 1958.-С. 92.
- 5.Сухамленский В.Самый отстающей в классе... Литер.газета 1970. -С. 13.
- 6.Тазкираи адабиёти бачагона. Ҷ.2 Наср –Душанбе: Маориф 1980.-366с
- 7.Шукӯҳӣ А. Асад ва Самад.-Душанбе :Ирфон , 1973-110. с.

ИСМАТУЛЛОЕВ М.Р

РОЛЬ АМИНДЖАНА ШУКУХИ В РАЗВИТИИ ДЕТСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

В частности о системе жанра произведениях детской литературы писатель останавливаясь определил воспитательные и обучающие стороны этих произведений. Автор статьи пришёл к выводу что литературоведению и соискателям нужен со всех сторон изучать жанры детской литературы творчество А.Шукухи.

Ключевое слово: литература, детская литература, жанр, писатель, литература, соискатель.

ISMATULLOEV M.R.

AMINJON SHUKUHI IN THE DEVELOPMENT OF TAJIK CHILDREN LITERATURE

The article is about Tajik writer A. Shukuhi who plays an important role in the development of infantile literature. Especially he different sides of genre selection of infantile literature and of these works.

The author of the article came to the conclusion that the literature lover of science and aspirants of all country have to capture the genre of infantile literature of A. Shukuhi

Key words: literature, infantile literature, genre, writer, literature scientist aspirant.